

Tietoisku: Tilannekatsaus kestävyys- ja vastuullisuustyöhön Finnassa

Susanna Eklund, 29.3.2023

- Halutaan oikeasti kehittää sekä omasta että asiakkaiden ja käyttäjien näkökulmasta tärkeäksi koettuja asioita ja viestiä etenemistä niistä.
- Halutaan viedä Kansalliskirjaston kestävyysohjelman toteutusta eteenpäin Finnan osalta.
- Kenelle tehdään?
 - Yhteiskunnalle, aineistoja tarjoaville organisaatioille, Finnan käyttäjille

Vastuullisuustyössä tulee keskittyä olennaisiin teemoihin ja myös raportoinnin tulee koskea olennaisia asioita

- Huom. EU kestävyysraportointidirektiivin "kaksoisolennaisuus"
 - Toiminnan vaikutukset ulospäin: Mitkä ovat riskit/mahdollisuudet/ vaikuttavuus ihmisille, ympäristölle ja yhteiskunnalle?
 - Vaikutukset toimintaan, 'sisäänpäin': Mitä vaikutuksia/riskejä/mahdollisuuksia vastuullisuudella/kestävyydellä on organisaation toiminnalle?

- Kysyttiin
 - Vastuullisuuden merkittävyys Finna-palveluissa (1-5)
 - Tärkeimpiä hyödyt, joita Finnan digitaaliset palvelut tarjoavat? (Valittiin listalta *viisi* tärkeintä)
 - Mitä kestävyys ja vastuullisuuden osa-alueita tulisi kehittää Finna-palveluissa erityisesti? (Valittiin *viisi* olennaisinta)

Ekologinen kestävyys

- palvelun tuottamisen hiilijalanjäljen pienentäminen (kehitettävä asia)
- palvelun käyttämisen hiilijalanjäljen pienentäminen (kehitettävä asia)

Taloudellinen kestävyys

- keskitetysti tuotettava palvelu säästää julkisia varoja (hyöty)

Kulttuurinen kestävyys

- Aineistojen yhteiskunnallinen kattavuus ja tasapuolinen esiin nostaminen (kehitettävä asia)
- Aineistojen käyttöön liittyvät eettiset näkökulmat (kehitettävä asia)
- Toiminnan läpinäkyvyys ja kotimaisuus (hyöty)

Sosiaalinen kestävyys

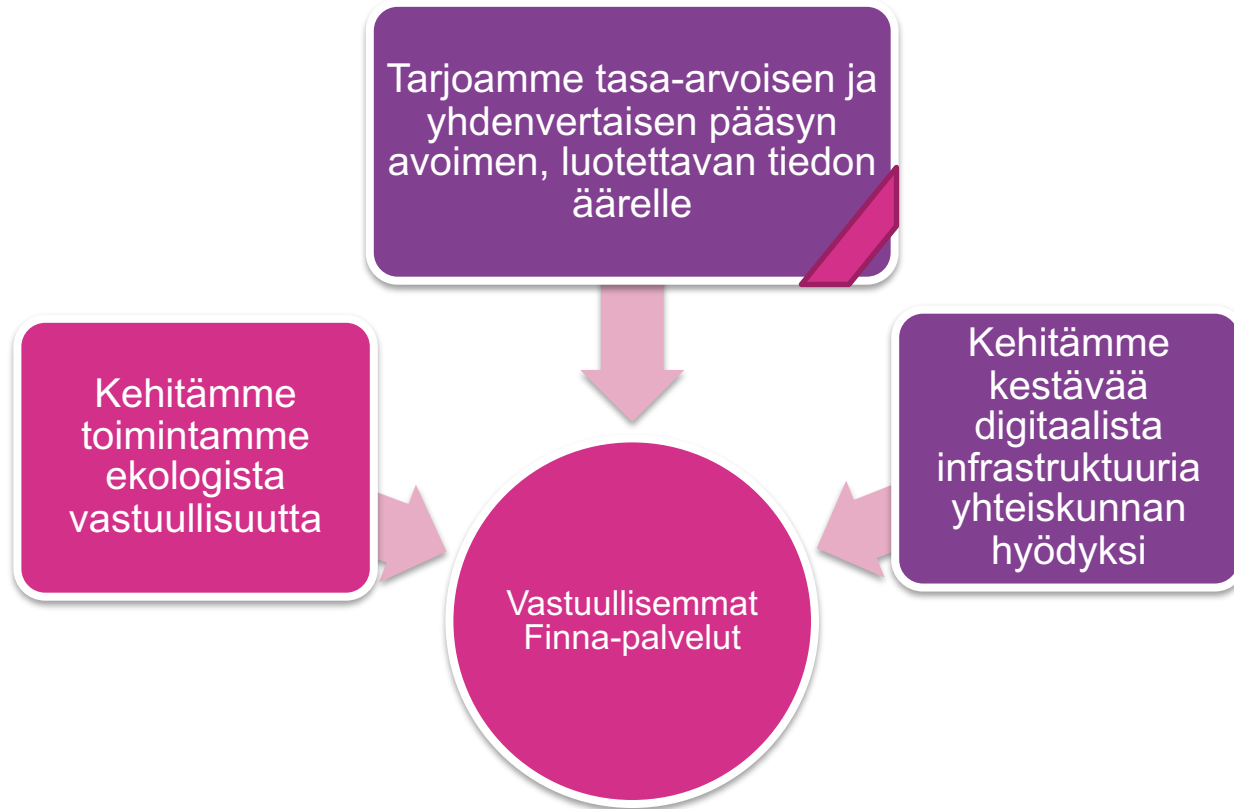
- Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen pääsy (hyöty)
- Vastuullinen käyttäjätietojen käyttö (kehitettävä asia)

Millä perustein pääteemat valittiin?

- Asiakaskyselyn tulosten pohjalta pisteytys
- Kansalliskirjaston kestävyysohjelman tavoitteiden mukaisuus
- Toimet, joihin voimme itse vaikuttaa ja joita voidaan mitata

Finnan vastuullisuustyön 3 pääteemaa

Finna tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteita

4 HYVÄ KOULUTUS

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

13 ILMASTOTEKOJA

4 HYVÄ KOULUTUS

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

Tarjoamme tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen pääsyn avoimen, luotettavan tiedon äärelle

Kansalliskirjaston tavoitteet: Vahvistamme rooliamme yhteiskunnallisten vastakohtien loiventajana; yhdenvertainen tiedonsaanti, tiedon avoimuus

Aikaväli

Vastuutaho

Aineistojen yhteentoimivuus ja löytyvyys

Tarkastellaan vuosittain

Finna & organisaatiot

Aineiston avoin saatavuus

Tarkastellaan vuosittain

Finna & organisaatiot

Saavutettava verkkopalvelu

Tarkastellaan vuosittain

Finna

Monikielinen verkkopalvelu ja asiakaspalvelu

2022-26

Finna

Aineistojen yhteiskunnallisen kattavuus ja tasapuolinen esiin nostaminen (myös viestinnässä)

2023-2030

Finna & organisaatiot

Aineistojen käyttöön liittyvät eettiset näkökulmat

- Aineistojen eettisen käytön pelisäännöt yhteistyössä sidosryhmien kanssa
 - (Tarvittaessa Finnaan tuki eettistä käyttöä ohjaavalle merkintäsystemille, esim. Traditional Knowledge Label)
- Teeman tunnettuus käyttäjillä parantuu

2023-2030

Finna & organisaatiot

9 KESTÄVÄÄ
TEOLLISUUTTA,
INNOVAATIOITA JA
INFRASTRUKTUUREJA

16 RAUHA, OIKEUDEN-
MUKAISUUS JA
HYVÄ HALLINTO

Kehitämme kestävästä digitaalista infrastruktuuria yhteiskunnan hyödyksi

Kansalliskirjaston tavoite: Tuotamme palvelut kestävästi

Kehitämme laadukasta, luotettavaa, turvallista ja käyttäjälähtöistä digitaalista asiakaskokemusta

- Vastuullisuus käyttäjien datan käytössä

Pidämme huolta keskeisen infrastruktuurin resilienssistä ja turvallisuudesta

- Esim. turvallisuuskulttuurin kehittäminen

Aikaväli

Tarkastellaan vuosittain

Tarkastellaan vuosittain

Vastuutaho

Finna

Finna

13 ILMASTOTEKOJA

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

Kehitämme toimintamme ekologista vastuullisuutta

Kansalliskirjaston tavoitteet: Tuotamme palvelut kestävästi; Hiilineutraalius 2030, ekologisuus kriteerinä toiminnassa

Aikaväli

Vastuutaho

Palvelun tuottaminen

2023-2025

Finna

- Läpinäkyvyys:
 - Tavoitteena laskea tai valistuneesti arvioida palvelun tuottamisen päästöt
 - Finnan käyttöliittymästä löytyy tietoa palvelun tuottamisen päästöistä
- Päästöjen pienentäminen
 - Green ICT ja Sustainable Web Design -osaamisen kehittäminen
 - Muita tavoitteita sen mukaan, mitkä muodostuvat suurimmiksi päästölähteiksi ja mistä voimme vähentää

Palvelun käyttö

2025-2030

Finna

- Läpinäkyvyys
 - Finnan käyttöliittymästä löytyy tietoa palvelun käytön päästöistä
- Pienentäminen
 - osaamisen kehittäminen
- Vastuullinen digitaalinen kuluttaminen
 - Vastuullisen digitaalisen kuluttamisen näkökulmaa tuodaan esiin viestinnällisesti
 - Teeman tunnettuus käyttäjillä parantuu

Kysyttiin käyttäjiltä, kuinka tärkeinä (ei tärkeää 1-5 erittäin tärkeää) pitävät Finnassa:

- Palvelun tuottamisen ja sen käytön ilmastopäästöjen minimoimista
- Tietoa palvelun tuottamisen ja sen käytön ilmastopäästöistä
- Monikielisyyden kehittämistä edelleen
- Esteettömyystoimintojen kehittämistä
- Vähemmistöryhmiä koskevien aineistojen lisäämistä
- Ohjeita aineistojen eettiseen käyttöön

ja miten näitä asioita tulisi kehittää konkreettisesti (avovastaus).

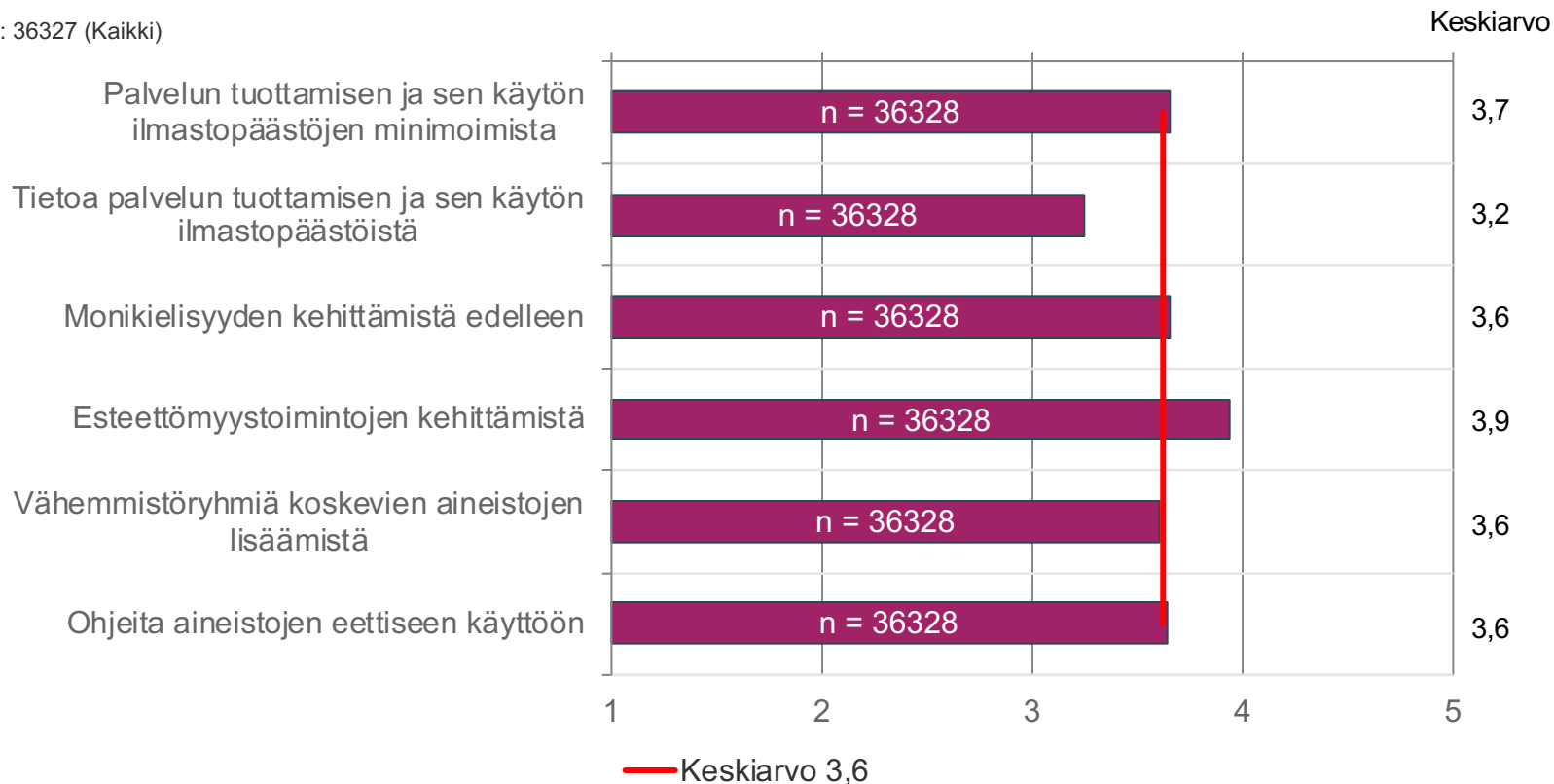
- Vastaaajia 36327, avovastauksia 7144
- Vastauskielinä suomi (34865), ruotsi (1021) ja englanti (441)
- Kvantitatiivisten kysymysten tulokset käsitellään käyttäjäkyselyn yleisessä raportoinnissa
- Avovastaukset analysoidaan ja raportoidaan erikseen kevään aikana.
- Tarkastelussa erityistä huomiota käyttäjärühmiin:
 - Ammatillaiset: Viranomainen, Muu työssäkäyvä, Kirjasto- . arkisto & museoalan työntekijä
 - Lisäksi tähän tietoisuun suurimmat vastaajaryhmät: Itselle ajanvietettä etsivät, opiskelijat, perheelle ajanvietettä etsivät

Finnan käyttäjäkysely 2023: alustavia tuloksia 1/8

Kuinka tärkeänä pidät Finna-palveluissa: (asteikko 1 ei tärkeää - 5 erittäin tärkeää)

Vastaajien määrä: 36327 (Kaikki)

Miten Finna.fi (n= 1907) eroaa kaikista vastauksista?

- Esteettömyystoiminnot sama, eli 1. sija
- Ohjeet aineistojen eettisen käyttöön toisella sijalla (eroaa kaikista vastauksista)

Miten suomenkielisten ja muunkielisten vastaukset eroavat toisistaan?

- Suomeksi vastanneilla (n=34 865) tärkeimmiksi nousivat esteettömyystoimintojen kehittäminen (3,9) ja palvelun päästöjen minimoiminen (3,7)
- Ruotsiksi ja englanniksi (n=1462) vastanneilla esteettömyystoimintojen ja monikielisyyden kehittäminen olivat tärkeimmät (molemmat 4,2)

Olennaisia huomioita:

- Suurin määrä vastaajista yleisistä kirjastoista (n=27329)
- AMK: monikielisyyden kehittäminen selvä 1. sija (4,8)
- Museoalan työntekijät: Aineistojen eettinen käyttö 1. sijalla (4,4)
- Itselle ajanvietettä etsivät (n=22563): palvelun päästöjen minimoiminen 2. sijalla

Palvelun tuottamisen ja sen käytön ilmastopäästöjen minimoiminen

- Keskiarvo kaikissa vastauksissa 3,7
- Mille vastaajaryhmille tämä oli olennaisin/epäolennaisin?
 - Kaikki, yleiset, suomeksi vastanneet, Itselle ajanvietettä etsivät: 2. sija
 - Finna.fi:ssä & museot, erikoiskirjastot jaetulla 3. sijalla
 - AMK & YO, arkistot: 4. sijalla
 - Ruotsiksi tai englanniksi vastanneet: 5. sijalla
- Muita huomioita
 - Suurehkoa hajontaa, myös melko paljon 1 & 2 vastauksia

Tieto palvelun tuottamisen ja sen käytön ilmastopäästöistä

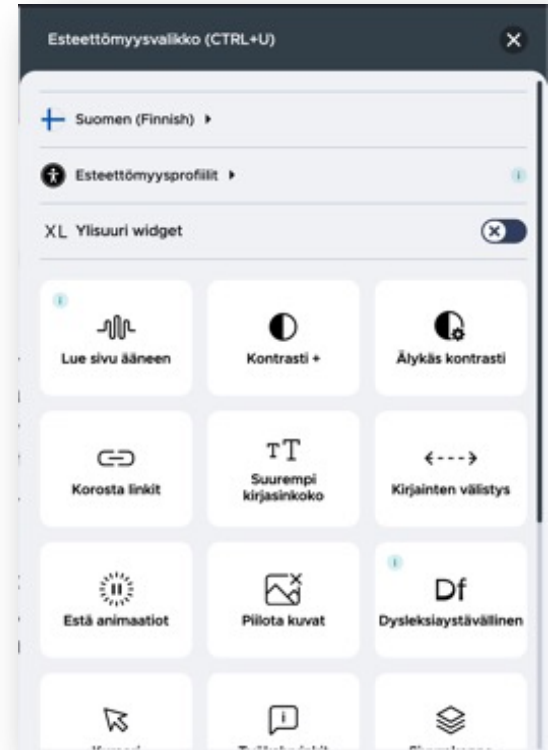
- Keskiarvo kaikissa vastuksissa 3,2
- Kaikissa vastaajaryhmissä valittiin epäolennaisimmaksi
 - Keskiarvo tässä tarkastelluissa ryhmissä alimmillaan kuitenkin 3,1
- Muita huomioita
 - Hajonta suurinta, isoin osuus 1 & 2 vastauksia

Monikielisyyden kehittäminen edelleen

- Keskiarvo kaikissa vastuksissa 3,6
- Mille vastaajaryhmille tämä oli olennaisin?
 - AMK-kirjastojen näkymien käyttäjille kirkas 1. sija (4,8)
 - Sv & eng vastaajille jaetulla 1. sijalla esteettömyystoimintojen kanssa (4,2)
 - Perheelle ajanvietettä etsivät, kirjastoalan työntekijät 2.sija
 - Opiskelijat jaettu 2.sija (3,9)

Esteettömyystoimintojen kehittäminen

- Keskiarvo 3,9
- Mille vastaajaryhmille tämä oli olennaisin?
 - Lähes kaikille olennaisin
 - Paitsi AMK, joilla monikielisyys meni edelle

Benchmark: <https://www.panadol.com/fi-fi/>
(katsottu 24.3.2023)

Vähemmistöryhmiä koskevien aineistojen lisääminen

- Keskiarvo kaikissa vastuksissa 3,6
- Mille vastaajaryhmille tämä oli olennaisin/epäolennaisin?
 - Lähes kaikissa vastaajaryhmissä keskivaiheilla verrattuna muihin kysymyksiin
 - Museoalan työntekijöille tärkeimpien joukossa (4,1)
 - Erikoiskirjastojen ja arkistojen näkymien käyttäjille vähiten tärkeä (silti tärkeä 3,4/3,5)
- Muita huomioita
 - opiskelijoille ja ammattilaisille tärkeämpää kuin ajanvietettä etsiville

Ohjeet aineistojen eettiseen käyttöön

- Mille vastaajaryhmille tämä oli olennaisin?
 - Museoalan työntekijät: 1. sijalla (4,4)
 - Arkistoalan työntekijät 2.sija (3,9)
 - Opiskelijat jaettu 2. sija (3,9)
- Keskiarvo kaikissa vastuksissa 3,6
- Muita huomioita
 - opiskelijoille ja ammattilaisille tärkeämpää kuin ajanvietettä etsiville

- Finna-yksikössä
 - Käyttäjäkyselyn 2023 vastausten analysointi ja tulokset osaksi olennaisuusarviointia (työn alla)
 - Vastuullisuusteemojen esitleminen sidosryhmille (työn alla)
 - Teemojen avaaminen konkreettisiksi toimenpiteiksi ja vastuiksi
 - Mitkä sopivat nykyisiin rakenteisiin, mille rakennettava uutta & vastuutaho?
 - Lisääminen toiminnan suunnitteluun ja osaksi Finnan visiota, karkea aikataulukus
 - Mitä edistetään jo vuonna 2023?
 - Mitä edistetään 2024-2025?
 - Mitä jätetään myöhemmäksi: 2025-2030?
- Ohjausryhmän käsittely
- Raportoinnin ja viestinnän suunnittelu
 - Osana Finnan vuosiraportointia vai omanaan?
 - Viestinnän käytännön toimien suunnittelu
- Olennaisuusarvioinnin prosessista opitun jakaminen

Kiitos!

Finna-posti@helsinki.fi

Kansalliskirjasto
Kirjastoverkkopalvelut

#Finnafi

@finnapalvelu

@finnafi

@finna.fi

@finna-palvelut

@finnafi

- Kysyttiin
 - Vastuullisuuden merkittävyys Finna-palveluissa (1-5)
 - Tärkeimpiä hyödyt, joita Finnan digitaaliset palvelut tarjoavat? (Valittiin listalta *viisi* tärkeintä)
 - Mitä kestävyys ja vastuullisuuden osa-alueita tulisi kehittää Finna-palveluissa erityisesti? (Valittiin *viisi* olennaisinta)

Ekologinen kestävyys

- palvelun tuottamisen hiilijalanjäljen pienentäminen (kehitettävä asia)
- palvelun käyttämisen hiilijalanjäljen pienentäminen (kehitettävä asia)

Taloudellinen kestävyys

- keskitetysti tuotettava palvelu säästää julkisia varoja (hyöty)

Kulttuurinen kestävyys

- Aineistojen yhteiskunnallinen kattavuus ja tasapuolinen esiin nostaminen (kehitettävä asia)
- Aineistojen käyttöön liittyvät eettiset näkökulmat (kehitettävä asia)
- Toiminnan läpinäkyvyys ja kotimaisuus (hyöty)

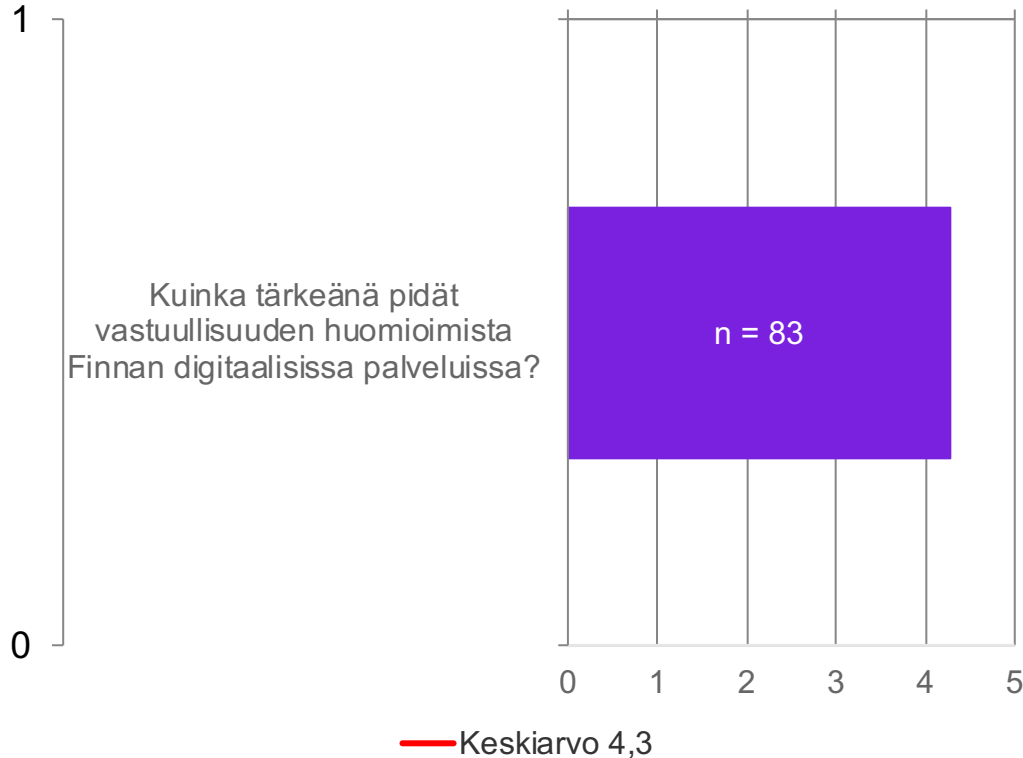
Sosiaalinen kestävyys

- Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen pääsy (hyöty)
- Vastuullinen käyttäjätietojen käyttö (kehitettävä asia)

11. Vastuullisuuden merkittävyys Finna-palveluissa

(1= ei yhtään tärkeä, 2 = ei kovin tärkeä, 3 = suhtaudun neutraalisti, 4 = melko tärkeä, 5 = erittäin tärkeä)

Vastaajien määrä: 83

Keskiarvo

4,3

Sektoreittain (n =):

- Arkistot: 4,2 (6)
- **Erikoiskirjastot 4,3 (3)**
- Korkeakoulukirjastot 4,2 (20)
- **Museot 4,5 (25)**
- Yleiset kirjastot 4,2 (29)

Status

- Tuotannossa olijat 4,3 (78)
- Ei tuotannossa 4,6 (5)
- Oma näkymä 4,2 (70)
- Ei omaa näkymää 4,5 (13)

Kieli

- Suomeksi vastanneet 4,3 (73)
- Ruotsiksi vastanneet 4,0 (10)

12. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimpiä hyötyjä, joita Finnan digitaaliset palvelut tarjoavat? (Valitse viisi tärkeintä)

Vaihtoehdot ovat Finnan konsortior ryhmän ja Finna-tiimin tärkeiksi tunnistamia asioita. Nyt tavoitteena on saada selville, mitkä näistä koet kaikkein olennaisimmiksi.

Vastaajien määrä: 84, valittujen vastausten lukumäärä: 395

Huomioita

- **1.** sama kaikilla paitsi
 - Ei tuotannossa
-> 1. 100% myös pienemmillä toimijoilla mahdollisuus
- **2.** Museoilla vasta 7., Erik.kirj. + arkistot sijalla 3. Muut sija 2.
- **3.** Arkistot + erik.kirj. Tärkeämpi, sijalla 2
KK-kirj. Sija 7.
- Päästöjen vähentäminen kaikilla sektoreilla kolmen vähiten olennaisen joukossa
- Aineistojen yhteentoimivuus ei niin olennainen hyöty KK- ja yleisillä kirjastoilla

13. Mitä kestävyys- ja vastuullisuuden osa-alueita tulisi kehittää Finna-palveluissa erityisesti? (Valitse viisi olennaisinta)

Vaihtoehdot ovat Finnan konsortior ryhmän ja Finna-tiimin tärkeiksi tunnistamia asioita. Nyt tavoitteena on saada selville, mitkä näistä koet kaikkein olennaisimmiksi.

Vastaajien määrä: 82, valittujen vastausten lukumäärä: 363

